

Petar Mitrić

**ČOVJEK KOJI JE PREMOTAO
VRIJEME**

Demir je želio da ima integritet prije svega. Da ima dom. Da nema bezrazložne strahove i konstantan nemir. Želio je da može da hoda stabilno, da mu ne smeta sunce, da u kiši uživa kao onda kad je bio dijete. I želio je da otkrije u sebi neki talenat. Sve to i dalje želi, a ništa od toga i dalje nema. A vrijeme prolazi i sve je teže ostvariti bilo šta. Još je teže Demiru da sačuva i ono nešto što je već ostvario.

Zašto Demir još uvijek nema integritet je najteže od svih Demirovih pitanja. Demir još uvek nije siguran da li je to jedino njegova krivica i njegov mentalno-emotivni hendikep. Jer nisu Demiru ni roditelji baš znali da pruže ono što je jedno dijete poput njega trebalo da ima prije svoje inicijacije. A proveo je Demir i nekoliko godina kao siročće. Ne ono pravo, iz domova za nezbrinutu djecu, koje već u najranijem djetinjstvu shvati svoj tragični usud. Demir je bio jedan od onih siročćadi kojih ima mnogo više, a koje malo ko prebrojava. Naime, sasvim je izvodljivo imati roditelje i svu ostalu rodbinu, a biti i dalje siročće. Pokušava danas Demir da među djecom koju vidi na ulici, na Slavama, ili među djecom svojih prijatelja, prepozna taj, istovremeno melanholični i vedri, pogled anksioznog djeteta koji je nekad, kao mali, i sam imao, a samo on za njega znao. Međutim, ne polazi mu to od ruke. Ne umije. Možda sreće premalo djece. A htio bi da pomogne nekom od njih. Jer on zna da mora biti da takva djeca postoje negdje, i on razumije kako im je. Zna kako se osjeća jedno simboličko siročće. On je nekad bio jedno, a bio bi i danas da nije morao da odraste. Eh, koliko bi samo značilo Demiru da je neko, onda kada je bio sasvim zdrav, i još uvijek na početku, mogao da mu, umirujućim glasom, uz blagi osmjech i milovanje kose, kaže da stvari mogu da izgledaju i drugačije. Da treba, i da se isplati, da bude smjeliji, buntovniji i otvoreniji, i sve ono što Demir nije bio ni tad, a, u velikoj mjeri, ni sad kad je odrastao, mnogo toga vidio i na sopstvenoj koži osjetio. Posljednja slamka za koju se Demir hvata jeste ta želja da pomogne nekom ko je rođen sa sličnim usudom, da ne postane kao on, Demir. To bi Demiru dalo neku vrstu samozadovoljenja. Ugušilo bi unekoliko nemir i anksioznost koja ga prati već predugo.

Demir se plaši zatvorenog i otvorenog prostora. U pozorištu i bioskopu se plaši da sjedne u sredinu reda. Boji se da vozi automobil na otvorenom putu sa dosta kolovoznih traka i dugih redova automobila. U takvim trenucima momentalno kreću da mu se znoje dlanovi, ima utisak da će svakog časa da padne

u komu, a srce počne tako brzo da mu lupa, da ne može normalno da diše. Naravno, Demir uvijek sakriva tegobe. Drugi ljudi ne smiju znati kako se on osjeća. No, u trenucima prevladavanja tih napada nemira i anksioznosti, tj. u trenucima nemogućnosti da ljubazno odgovara na pitanja sasvim pribranih ljudi oko sebe, on im odgovara šturo, površno i drsko. Ima situacija kada vrtoglavice postanu bezmalo nesnosne, te Demir zadovoljava formu komunikacije tako što odgovara povišenim tonom, nezainteresovano, skoro agresivno. Sasvim pribrani sagovornik onda ustukne i ostavi Demira na miru. Poslije se Demir beskrajno kaje i pati što je bio tako grub i bahat. Ima nesagledivu potrebu da se izvinjava. Trudi se da naredni put bude pretjerano ljubazan prema ljudima koje je bezrazložno povrijedio. Jedino što Demiru nikad ne padne na pamet je da, možda, jedino tako polusvjestan umije da uzvрати nekim ljudima onako kako zaslužuju. Jer toliko puta mu razni polu-ljudi pristupe ne bi li samo zadovoljili svoje najprizemnije porive, želeći da isisaju iz Demira što god, misleći da je taj Demirov površinski sjaj i mir njegova suština. Onda naprave fatalnu, i jedinu, grešku koju mogu da naprave. Pristupe Demiru u doba dana kada je čovjek inače najorniji i najbudniji, ali kada su Demirove vrtoglavice i nemir najnaglašeniji. To je obično od podneva do šesnaest časova. Demir je tada nervozan i osjeća se ugroženo. Ima utisak da se cio raspada, da mu se organi dezintegrišu i pretvaraju u prah. Ne umije Demir tad da bude predusretljiv, kao što nijedan osuđenik na smrt to ne bi mogao svog posljednjeg dana. Tada otjera ljude od sebe. No, u većini slučajeva im da ono što zaslužuju, a da toga nije ni svjestan. Tokom tih redovnih četiri časa dnevno, a po kad kad i više, ili mnogo više, i Demir misli samo o sebi i o svom opstanku, lavovski i sebično. Onako kako dolikuje savremenom čovjeku. Šta sve Demir nije uradio ne bi li pronikao u taj svoj problem. U međuvremenu je prestao da posjećuje ljekare. Postao je, u najmanju ruku, agnostik. Zaobilazi mjesta i ljude koji bi mogli da mu razgale nemir i anksioznost. A sve to naročito između podneva i šesnaest časova.

Sedam je časova ujutru. Zvuk budilnika je stihijski ispunio zagušljivu Demirovu sobu. Soba gleda na južnu stranu i već je prepuna agresivnih sunčevih zraka koji padaju na Demirovo lice. Demir se budi. Nervozan je. On ne voli sunce. Momentalno osjeti neki čudan pritisak u glavi koji će se neminovno razviti u glavobolju tokom dana. Demir još neko vrijeme leži u krevetu. Vapi za svježim vazduhom. Masira sopstvene listove, pa nožne zglobove, potom tabane. Prija mu to. Čak i kad to radi samom sebi. Razmišlja kako je šteta što nikada nije naučio kako da ga razbudi jaka turska kafa ili cigareta. Zatim se potpuno usredsređuje na dilemu da li da popije nešto za glavobolju sada ili kad se glavobolja potpuno razvije. Popiće tabletu kasnije. Uvijek se Demir ponada da će ga glavobolja mimoići. Otvara balkonska vrata. Udiše svježinu. Dan konačno mora početi. Nakon nekoliko trenutaka Demir odlazi u kupatilo. Sjeda na WC šolju i hvata novine sa poklopca korpe za prljav veš. Desetak minuta kasnije Demira razdire nova dilema. Da li da se samozadovolji ili ne. Da, ne, da, ne..... DA! DAAAAAAA. DAAAAAAA! Demir sreće svoj odraz u ogledalu. I zastaje. Reklo bi se da Demir nikada nije prestao da bude adolescent. Neodlučan je na koju stranu da se začeslja. Čas misli da je simpatičan, čas je samom sebi odvratn. Ne zna da li ostavlja bolji utisak ako se osmjehuje ili ako ima izraz ozbiljnog i uzdržanog čovjeka. Naposljetku shvata da mu nije preostalo mnogo vremena, te da će, ako ne požuri, opet morati da plati taksi do posla. A to mrzi. Mrzi da bez prijekne potrebe troši novac. Zna da će kad tad ostati sam, ružan, odbačen i švorc. Ne želi da tad bude potpuno nenaviknut na bijedu, niti da proklinje samog sebe zbog nekadašnjeg rasipanja. Prenuo se i na brzinu oprao zube, nakaradno se obrijao, zatim istuširao, protutnjao kroz orman u potrazi za garderobom. I evo ga, u stubištu zgrade. Još par trenutaka u prljavoj zgradi, i, evo ga, na još prljavijem trotoaru. Još nekoliko trenutaka i, evo ga, spušta se još prljavijom beogradskom ulicom dok pored njega munjevito prolazi luksuzni automobil. Demir je još nervozniji, jer to znači da će se sad mrski sunčevi zraci još jače odbijati o blještavu haubu luksuznog automobila i zasljepljivati ga dodatno. Nazire autobusko stajalište. Prepuno je ljudi. Već! A autobusa još ni na vidiku. Dva minuta kasnije Demir je među ljudima. Još deset minuta i Demir je u autobusu, spakovan kao sardina. Otvara prozor. Jedna starija žena ga momentalno zatvara.

Miris neistuširanih tijela ga pred svaku stanicu stavlja pred istu dilemu: da li da izađe prije vremena ili ne. U drugom kraju autobusa nazire neko lijepo, čisto i jedro muško tijelo. To mu pomaže.

Sat je otkucao 17 časova. Demir je i dalje u kancelariji. Relaksiran je, jer zna da klijenti više neće dolaziti, da sunce polako zalazi, i da su sve kolege otišle svojim domovima, svojoj djeci i supružnicima. Oni su konstantno zbunjeni što Demir, iako tako lijep, duhovit i obrazovan, nije poput njih. Demir stojički klima glavom na ustaljena, neokonzervativna predavanja svojih kolega o tome kako je bog stvorio čovjeka da produžava vrstu. Smješka se kao na reklami dok mu se dlanovi znoje. Jedan kolega se često sagne i šapne mu na uho „Demire, i kurac ima rok trajanja“.

Demir ulazi na svoj fejsbuk profil. Emina je odgovorila!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! Sinoć, kada joj je poslao zahtjev za prijateljstvo i poruku *Hey, mislim da se mi poznajemo iz djetinjstva. Živela si, kao i ja, u Kalesiji pre rata? Razumeću ako se ti mene ne sećaš. Ja na neku foru pamtim sve živo:)))) Pozdrav anyway, Demir*, rekla je: *Demir. Hm.... ja se iz nekog razloga ne sjećam pola svog života haha :D Ali drago mi je da si se javio, hajde malo detalja..živim i dalje u Kalesiji i bila sam tad tek treći razred, kod učiteljice Alme..ring a bell...* Sada je vidio da je u međuvremenu poslala još jednu poruku „*AAAh sad kad sam vidjela tvoje slike, Alzheimer se povukao haha I totally remember you..tvoja mama je Miroslava, right a sestra Sneza? :)Evo sestra me pita za tvoju sestru..Nice..*

Demir je euforičan. Ovo je kao da je u djetinjstvu ponovo. U jedinom periodu kada je živio bez svojih tegoba. Bez diskriminacije, bez vrtoglavica, bez didaktičnih dušebrižnika, bez nacionalnih pripadnosti. Frenetično trči s jednog kraja kancelarije na drugi. Skače u vis. Vrhovima prstiju dodiruje plafon. Po prvi

put je bio zahvalan Jastučku¹ što nije došao po njega kad je ušao u devetu godinu života kada je, iako još uvek ne sasvim, shvatio da je drugačiji. Tada je počeo i rat. Demir je morao da se odseli, i da ide od nemila do nedraga. Živio je odvojen od roditelja, bez para, bez zdravstvene knjižice. Nosio je pocjepane zimske cipele na bosc noge, jer nije imao para da kupi čarape. Nagledao se vjerske, nacionalne netrpeljivosti. Uglavnom su i njega samog drugi odbacivali. U međuvremenu je izgubio svako samopouzdanje. Davao je daleko više nego što je dobijao. Gubio mnogo više nego što je ulagao. No, ipak je radio na sebi svo to vrijeme. Danas ima obrazovanje, posao, novac, iskustvo, poznanstva. Umije da zasmije ljude ponekad. Ljudi se pored njega osjećaju intelektualnije i imaju potrebu za njim. Moglo bi se reći da je Demir izrastao u lijepog bijelog labuda. Ipak, dlanovi mu se i dalje znoje kad je pored drugih ljudi. I konstantno je ljut na Jastučka što mu nije iscenirao samoubistvo kada je napunio devet godina i saznao kako je svijet jedno loše mjesto u kom on nema šta da traži. Ipak, sad, u ponedjeljak, u 6 po podne, u svojoj kancelariji, ispred svog kompjutera, se osjeća kao da ima opet devet godina. Kao da se život nastavlja tamo gdje je stao 8. aprila 1992. godine. Sada je deveti april, Demir ima i dalje normalan život, nije sve otišlo bestraga.

Emina: *Prethodna inkarnacija :D tako nekako i dođe..i meni je drago da si me se sjetio, super. Ja sam završila francuski jezik, radim u školi (što mrzim, ali nadam se da neću dugo ostati tu) tj. u srednjoj školi u Kalesiji. Tamo sam htjela da radim jer me nešto...povuklo..a sad me tako ispljunulo da jedva čekam juni da bježim u Sarajevo (koje...malo je reći da volim..) i radim nešto zahtjevnije, zanimljivije. Inače, sviram bubnjeve,pišem textove za jedan onako alternative rock band i tako..muzika mi je sve. Trebala bih uskoro početi svirati s jednim bendom našim ali to će još sačekati da se malo uštelim i tako..A tiiii? :) Idem u BG svake godine na sajam knjige (pokupim knjige za dva sata a ostatak vremena trazim nesto po gradu ;)) uvijek se desi nešto nenormalno pa mi je bas u super sjecanju haha.*

¹ Jastučko (Pillowman) je lik iz istoimene drame irskog pisca Martina Mekdone (Martin McDonagh). Jastučko je sav iz jastuka i posjećuje ljude koje je nesnosnost življenja dovela na ivicu samoubistva. Jastučko putuje kroz vrijeme u djetinjstvo takvih ljudi i ubjeđuje ih da izvrše samoubistvo i tako izbjegnu život prepun patnje.

Demir i Emina rekonstruišu svoje zajedničke dane. Emina bi vikendom dolazila sa ocem i svojom avangardnom majkom u vikendicu Demirovih roditelja. Dolazili bi za to vreme postmodernističkom crnim Ševroletom u obliku ajkule. Demir i Emina bi se momentalno popeli na potkrovlje i golicali se do iznemoglosti. Kada bi Emina otišla kući, Demir bi nosio pidžamu u kojoj je ona spavala, jer je tako lijepo mirisala. Iz petnih žila se borio da objasni drugima da on Emini samo golica, da je ne pipka i ne štipka za pikicu. A Emina bi na iste provokacije odgovorila: „Ćutite, budale, on je moj rođak“. Demira na momenat obuzima sumnja da i Emina danas, nakon toliko godina, možda misli da je to bilo štipkanje umesto golicanja. Da je i ona u međuvremenu potklekla, te i sama počela vjerovati u sto put izrečenu laž koja je tako postala istina. Kakav bi to bio poraz za Demira. Mnogo jači od onih koje skoro svakodnevno doživljava. Pa nije to samo pipkanje i štipkanje pikice. Nije to samo produžavanje vrste. Iskorišćavanje kurca pre isteka roka trajanja. To je ipak nešto više. To je iskreno građenje mostova. Rušenje silom izgrađenih zidina. Povratak stvarnom sebi. Onakvom kakav jesi, a ne kakav treba da budeš. Demir upravo uočava kretanje sive olovkice na monitoru, što nagovještava da mu Emina piše nešto novo. Jedva čeka da iskoči novi tekst:

Emina: *Volim dizajn, i šijem, crtam, ali samo za svoju dušu. Voljela bih jednog dana imati svoju radionicu malu, mali shop, nešto posebno.*

Volim lounge barove. I to bih voljela imati jednog dana. Veliki, poseban, super cool! ;)

Sto se tice muzike, moj boyfriend (kako da zovem osobu s kojom se zabavljam a da ne moram reci momak il decko?? mrzim tu rijec, cak i na engleskom..hmm? ma koga ja lažem, MOJA CURA, DA JA SAM LEZBEJKA,) ima bend, ona je rocker, grunger, to...u istom smo fazonu pa evo saljem ti linkove, neces je razumjeti možda ali ja sam pisala textove skoro sve tako da, toliko od mog konkretnog kreativnog rada u muzici a poslat ću ti i moj snimak jedan onako dosadan, jer sam tada još išla na časove i vježbala ali premotaj do kraja kad ti dosadi jer sam završila teatralno haha :) stvarno jesam....i, Demire (otkud to da su ti dali muslimansko ime ???) ja sam skontala i ti da si gay. Provaljuje se na slikama.

Demir: *Svaka ti čast. What a relief now!!!! huh*

Emina: *Ja definitivno nisam rekla sve sto imam al to cemo kad se vidimo jos, nadam se uskoro..mogla bi ja skoknut do BEO, why not..hvala na lijepom pozivu. Ti ces takodjer doci meni pa cemo do Kalesije zapucat haha koji bi to bio trip...nooooot! ;)*

Demir: *Mogu da krenem još večeras.*

Emina: *Ajde, vala*

Demir: *Javicu ti kad sednem u autobus.*

Emina: *čekam*

Čekam, to je riječ koja odzvanja Demirovom glavom dok euforično zaključava vrata kancelarije, silazi niz stepenice zgrade i leti ka autobuskoj stanici, ne gledajući ni semafore, niti bilo šta drugo. Vrijeme kao da je stalo. Demir se vratio osamnaest godina unazad. Želi da nadoknadi izgubljeno.